

Quid Sac. de re sensim videatur Augustinus.

Testimonia Augustini pro sententia patrum Tricantorum. Pro

Sunt enim afferri potest Aug. loca quae afferit Greg. Ariminens in 2. dist. 8. q. 1. p. ar. 3. ad 12. arg.

1us locus est ex libro de gratia lib. arbitrio cap. 16. Vbi ait. Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus bonum. et infra. Certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus praebendo vires efficacissimas. Idem inducit verba Augustini l. de praedest. cap. 10 quae sequitur Fulgentius l. 1. ad Monimum cap. 14 explicat illud Eccl. 36 faciam ut in iustificationibus meis ambuletis, ratione scilicet gratiae praevientis et excitantis.

2us locus est de gratia lib. arb. cap. 17. Ut velimus, inquit, sine nobis operatur, cum autem volumus, et sic volumus ut faciamus, nobiscum operatur; tamen sine illo operante ut velimus, vel cooperante, cum volumus ad bona pietatis opera nihil valeamus.

3us est ex libro p. ad simplicianum q. 2. ante medium, in qua haec habet. Aliter Deus praestat ut velimus, aliter praestat quod voluerimus: ut velimus, n. et suum esse voluit et nostrum, suum uocando, nostrum sequendo. Quo quidem loquendi modo indicat Augustinus Deus in nobis sine nobis facere ut velimus, et ut faciamus. Suae autem loquendi modum accipit Augustinus a Paulo ad Philipp. 2. Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate. quo loco non dicit Paulus Deus est qui cooperatur, sed qui operatur, nimirum ut significaret nobis Deum solum operari. At libere actum amentendi non efficit solus Deus, sed Deus cum libero arbitrio; q. ratione illius praemotiois seu applicationis dicitur solus Deus operari. qua etiam ratione dicitur p. Aug. eadem q. 2.

illud a Paulo ad Rom. 9. non est volentis neq. currentis sed Dei misericordis, ut dicitur Paulus, sed solius Dei misericordis. ac solius Dei requirit esse totus consentus; sequitur q. ut sit applicatio illa p. *Hic Augustinus adhibuit admodum Pat. Dominicani*

4us ex cap. 32 Cuestionum, ubi explicat ille eundem Pauli locum ad Rom. 9. Sac. ait. Restat ut propoere dictum intelligatur non volentis neq. currentis sed misericordis Dei ut totum Deo daret qui hominis voluntatem bonam et praeparat ad diuinam, et adiuuat praeparatam. At praeparare voluntatem nihil aliud est quam praeparare ad concursum q. e. s.

At quis non videt Augustinum locis praedictis nullam facere mentionem illi de praemotio-
ne et applicatione illius efficaciae quae non relinquatur in voluntate peccatrix ad diuinam
diuinam vocacioni, in quo posita est nostra difficultas? quo autem pacto praedicta
testimonia intelligenda sint inferius dicemus.

Testimonia Aug. pro sententia patrum Soc. Jesu. Duo sunt in locis

quae Augustino probanda, ut liquidius conuincam esse germanam Augustini sententiam. primum ex quo Augustinus et reliqui sanctos patres ne verbum quidem reperiri de sac. physica Dei praemotioe, seu applicatione praevientis determinatione nostre volentis, quod alio capite praedictae auctoritatis solutione praestabimus: Absurdi est Augustinum ubique gratiam praevientem seu praevientem auxilium in vocacione collocare quae et sanctas cogitaciones, et inde liberatos voluntatis effectus includat, quod nos ostendemus.

qua Prae Dominici canigram vel auxiliu praevientem appellant: inde liberatos voluntatis effectus includat, quod nos ostendemus.

Primum igitur Augustini testimonium desumitur ex lib. de spiritu et lra cap. 34 Ascendat ^{igitur} et videat non ideo tantum istam voluntatem divino muneri tribuendam quia ex libero arbitrio est, quod nobis naturaliter concreatum est; verum etiam quod visorum suasionibus agit Deus ut velimus et ut credamus; sive extrinsecus per evangelicas exhortationes, ubi et mandata legis aliquid agunt, si ad hoc admonent hominem infirmitatis suae ut ad gratia^m iustificantem credendo confugiat; sive intrinsecus ubi nemo habet in potestate quid ei eveniat in mentem, sed dissentire vel consentire propriae voluntatis est. his ergo modis quibus Deus agit cum anima rationali ut ei credat; neq. n. ei credere potest quolibet libero arbitrio si nulla sit ^{suavis} vocatio cui credat. Secundum Augustinum in lib. de Sac. physica applicat. tanquam de vocat. per visum nationes.

2um ex libro de Catu^m dogmatib. cap. 21. quae capit^{ur} ^{ubi} inuocationi et admonitioni, quae ad uocationem pertinet ^{adhibet} ~~in~~ ^{et} inuicium nostrae salutis; quod ^{et} inspirationibus acquiescamus. Manet ad quaerendam salutem arbitrij libertas sed admonente prius Deo et inuitante ad salutem, ut uel eligat uel sequatur; et inuicium nostrae salutis Deo miserante habemus; ut acquiescamus salutiferae inspirationi nostrae potestatis.

3um ex libro p. q. 2° ad simplicianu^m q. 2. quae quaestione ipsemet Augustinus id senior in libro de praedestinat. ^{2^o} cap. 4 plurimum laudat, et ad ea legat omnes qui cum ipso in huiusmodi doctrina de concordia gratiae et liberi arbitrij proficere cupiunt. in illa q. 2° ^{loquitur} si ^{loquitur} aliter praestat quod uelimus, aliter praestat quod uoluerimus, ut uelimus. n. et suum esse uoluit et nostrum; suum uocando, nostru^m sequendo. Ubi uocationem Dei esse dicit, quia ista Deus eam largitur, nostrum uero esse operari sequi uocationem, quia nostru^m uocationi cooperari. et de Esau eodem loco: Holuit inquit, Esau, et noⁿ cucurrit, sed et si uoluisset et cucurrisset Dei adiutorio peruenisset, qui ei etiam uelle et currere praestaret uocando, nisi uocatione contempta reprobus fieret. Uult ergo Augustinus ~~ita~~ hanc^m Deum praestare nobis ut carreamus ut uelimus et operemur, et id ~~autem~~ praestare per uocatione^m suam esse.

4um ex eadem q. 2^a Non igitur putandum est inquit, ideo dictum non uolentis esse quia nisi eius adiutorio non possumus adipisci quod uolumus, sed ideo potius, quia nisi eius uocatione non uolumus. Et infra uocationem ista^m appellat effectricem bonae uoluntatis, et ~~causam~~ eadem q. ^{ubi} ~~hinc~~ ^{hinc} ~~de~~ ^{de} illa uerba Non ex operibus sed ex uocante. Et nisi ergo uocando praecedat misericordia Dei, nec credere quisquam potest ut ex hoc, uidelicet quod uocauerit, accipiat facultate^m bene operandi. et infra. Vocando Deus praestat et fidem. Et infra. quia ei (Esau uidelicet) uelle et currere uocando praestaret. Demum infra. quia uocatio praecedit bonam uoluntatem, propterea uocanti Deo recte tribuitur quod bene uolumus. Quibus fit Augustini ~~ita~~ hanc^m eam fidei et uoluntatis nostrae uocationi esse diuinae tribuere, ac per eam cause nostrae uoluntatis explicare.

5um ex epist. 107 post inuicium, eundem n. loquendi modu^m Augustinus ~~ipse~~ ^{etiam} senior usurpauit, ~~in~~ ^{si} ergo, ~~ita~~ ^{ita} ~~prepararet~~ ^{prepararet}, atq. operaretur Deus hominis uoluntatem, ut tantummodo lege sua atq. doctrina libero eius adhiberet arbitrio, nec uocatione illa alia atq. ~~te~~ ^{te} ra sic eius ageret sensum, ut eidem legi atq. doctrinae accomodaret assensum; procul dubio eam legere uel intelligere legendo, uel etia^m exponere, ac predicare sufficeret, neq. opus esset orare et

ubi Pelagius afferens Deum sola praedicatione praeparare, & operari in nobis voluere, uocatione illa alia
et ^{sententia} opponit, qua homo a Deo mouetur, ut aduentu praebet eadem praedicatione, et in facta executione
applicat illa ad Philipp. 2. Deus est qui operatur in nobis uelle et perficere, quae per se Pelagius ad
eandem praedicationem referebat.

Ultimum est de ^{lib. 1. de p. d. c. 19} ad medium eius ^{autem} ^{per se} ^{Præ} ^{Domini} ^{stando} ^{omni}
^{formae}, et ^{huius} ^{modi} ^{sac}. Nec quia credimus sed ut credamus uocamus, atq; illa uocatione quae sine
penit. est id agitur proitus et peragitur ut credamus. Et in fine. Deus igitur operatur in cordibus
hominum uocatione illa secundum propositum suum de qua multum loquimur, ut non inuicem
audiant Euangelium sed eo audiuo conuertantur. ^{tanquam} ^{est} ^{Præ} ^{igitur} ^{Augustinus} ^{uocatione} ^{per se} ^{sapienter}
tribuit gratia praeueniens, non physica applicatione uoluntatis, uel ^{emotio} ^{is}, a Patribus Domini ⁱⁿ ^{uide}

Caput 3^u

Testimonia conciliorum et sanctorum patrum pro sententia Primi Societatis huius.

Quoniam tota haec disputatio huiusmodi testimonij nititur, qui omnium genere huius de re multis in locis dispu-
tatur, erit et operae peritus uidere quid ea dixerint conc. quid si. patres, et praesertim Augustinus scilicet.
P. p. tunc praed. fuerit auctoritate conciliorum erigitur.

Celestini pp. episc. ad episcopos Galliae quae ^{lib. 7. in reprob. Aug.} ^{qua} ^{tradi} ^{episcopis} ^{quosdam} ^{quasi} ^{cano-}
nes fidei a patribus acceptos, quos suos, inquit, effecerunt apostolici antistes dum illos approbarunt, affectu inter
cet. ^{et} ^{Canon} ^{episcopos} ^{Aphicae} ⁱⁿ ^{epist.} ^{quodam} ^{de} ^{sermone} ^{cuius} ^{hinc} ^{hic} ^{us.} Praeparas uoluntas a Deo, quibus sal
uatur? aduincit Celestinus his uerbis tantum explicat ut boni aliquid agant ipsa uangi corda fidelium. Cae
per inspirationes quae ad uocationem pertinet praeparatione uoluntatis deditur Celestinus.

Præ. auct. conc. Arauciae. 2. Cap. 5. ibi. Per gratia donu. per inspirationem spiritus s. et eadem
pacto ^{can. 8} et Canon. 7. ibi. Abq; illuminatione et inspiratione ^{episc. s.} et eodem modo ^{can. 8.}
Deniq; auct. Conc. Nicaeni. ⁱⁿ ^{de} ^{ord. iustificationis} ⁱⁿ ^{adultis} ^a ^{gratia} ^{præueniens} ^{sumendum} ^{est}
definitio; et explicans quae nā sic gratia praeuenit ^{hinc} ^{sub} ^{hoc} ^{est} ^{ab} ^{eius} ^{uocatione} ^{qua}
nullis eorum exemplis uicari uocantur. Ergo pro eodem auct. concilii gratia praeueniens, et uo-
catione. ^{pura} ^{igitur} ^{additur} ^{alia} ^{physica} ^{praeparatio} ^{uic} ^{applic.} ^{conuenit} ^{determinat.} ^{notrae} ^{uol.}

Probatur 2. testimonij sanctorum patrum. et

1. C. 1. Alexand. ^{cap. 7. §. 4.} in ^{can.} in illa u. ^{his} ^{qui} ^{audierunt} ^a ^{Præ}, et ^{didicunt} ^{uenire} ^{ad} ^{ma-}
re loquuntur. ^{ubi} ^{u. audient} ^{disciplina} ^{domini} ^{cap.} ^{adest} ^{ibi} ^{fides} ^{non} ^{ui} ^{sed} ^{persuasione} ^{oritur} ^{patrocinio}
Dei patris ^{quod} ^{est} ^{caritate} ^{dignis} ^{relatus}. non ui ^{edictum} ^{fideles} ^{agnoscunt}, quibus uerbi ^{gratia}
dant gratiam in disciplina doctrina et persuasione consistere, eam uero uim quae Præ Domini ^{cap.} ^{reg-}
rat aperte refellit.

2. Methodius b. de libero arbitrio, cuius est. uis Tunianus ^{lib. 4. §. 9.} Magdeburgenses cap. 2. qui
gratiam praeueniens reuoluit ad ^{bonum} ^{uoluntatis} ^{deklarationem} ^{et} ^{admonitionem}

3. Proppin Aquitanicus egregij Augustini discipulus et doctor eius ⁱⁿ ^{sermone} ^{lib. 2. de} ^{uocatione}
genitum huius habet. Gratia quidem Dei in omnibus iustificationibus principaliter ^{eminet} ^{sub-}
denda exhortationibus, moneo exemplis terrendo periculis, imitando miraculis dando intellectum ⁱⁿ ^{spi-}
rando consilio ^{cor} ^{ipud} ^{illuminando}, et fidei affectionibus ^{tenendo}. quibus uerbi ^{gratia} ^{pra-}
uenientem ^{denuntias} ^{ita} ^{si} ^{exempla} ^{et} ^{pugna} ^{excipias} ⁱⁿ ^{consilio} ^{et} ^{illuminatione} ^{contribuit} ^{quae}
sunt ex parte intellectus, et in fidei affectionibus quae sunt ex parte uoluntatis. Cognitur ^{an}

de non ut deliberato, ^{nam} de consensione deliberata, in qua non excitemus gratia cooperationem
sciam illa adiungit. Sed etiam voluntas hominis subiungitur ei ad quae coniungitur, quae ad
hoc praedictis est excitatio praedictis ut divinis in se cooperetur operi, et incipiat exercere ad meritis
quod superno semine concepit ad studium. Et infra: Hunc autem consensum non solum conditio praes-
dicationum et incitamenta doctrinae, sed et motus gignit; propter quod scriptum, Principis sapient-
iae timor dñi; qui quancumlibet sensibus inferatur non aliud agit quā ut quae fuerint cōmense fuerint
volente.

4° Bernardi in aurea opusculo de grā & lib^o arbitrii sic dicens. Ipsa grā ut dicitur, libens
excitat arbitrium, cū seminat cogitatum; sanat, cū imbecillitate affectum; roborat, ut p̄ducatur ad
actum; servat ne sentiat defectum. si autē ista tria operatur cū arbitrio, ut in illud in primo
preveniat, videlicet cū seminat cogitatum, in ceteris comiscetur, non ad hoc usq; sequentis, ut in
sibi deinceps cooperatur. et paulo inferius. sic 9° Deus tria hoc, scilicet bonū cogitare velle perficere
operatur in nobis, p̄p̄ter se cogitatio ista, sine nobis; secundum nempe affectū & contactū no-
biscum. Tertius, videlicet ad hūc opus, per nos. Quibus verbis manifestum est Bernardi gratia
preventionem in cogitatione contineri, et proinde nullā aliam praemonitionem, aut physicā appli-
cationē ponere, ut consensus praebetur.

Ubi L. V. qui optime calluit doctrinae Aug⁹ et nunquam si doctrinibus eius incipit ut cred-
mas, si physical praemonitione impleatur est; imo et de mente s. r. r. rej. aut Caiet. p. p. q. 14 art.
13 vent. Hic tunc dicit. Ferraricus 2° de sent. cap. 159. ubi ad opus ad hūc
solum excigit auxiliū intermū dirigens et excitans voluntate, quod p̄cul dubio ad uscat⁹
refertur. Deniq; Hieronymus Paul. p. p. art. 2. et alij.

Caput 4°
Explicatur loca s. Augustini a Patribus Domin.
allata in suam intentionem.

Nota vis loci locum nra est in illa locutione Aug⁹. Deus facit ut velimus Deus facit ut
faciamus eū quae locutione recte p̄pendatur nec illis facit, nec obest nobis, nec p̄t. n. ibi
omnino sui, seu physice applicat⁹ meminit Aug⁹ quae etia physice determinat voluntate,
ut omnē illi asferat praestare veniendi. quid est P̄s Dominica Augustini
fate debuerunt, et praeterea ad sufficere si haec loca exponatur de uscat⁹ ratione cuius
mouemur ad bonum, ut in ipsam locū, et ab ipsis et a nobis allatis ipse se explicavit Aug⁹

Vocatio n. moralis dicitur canat quaedam determinat⁹ facit ut velimus medijs illis manibus,
et affectibus quos excigit s. d. p̄s supra commemorat. Quod ipse in nobis regulari
ratione Deus efficit, sanctas cogitationes immittendo, affectus indeliberatos inspirando eū
quibus medijs voluntas ad bonū flebitur. Nam cū Deus infallibili scientia noverat quae uscat⁹
si congruis et propitius, eam tunc adhibet, cū in p̄sentia eam efficit libentia, et conversione
nostra operatur. Et sic patet Deo nos uscant⁹ vere ac propriissime dicitur est, Deus largi
nobis nostra conversione, Deus est causa illius est

Sed in contrariis contra hoc solut⁹ Augustinus asserit Deum solum sine nobis operari hoc dictionem
et voluntate ut cap. 17 de grā & lib. arb. et cap. 15. in quo sic loquitur. Ut apostolus Paulus de
celo uscantur, ut tam magna et efficacit⁹ uscantione conversione gratia Dei nra p̄t

Et tamen idem Augustinus loci illi non sibi esse voluit et notum, nisi videndo notum sequendo,
1. non alia ratione et explicandus, quod attendendo ipsa loci de hac parte et physica applicatio.
Nad cum omnia nostra sufficere, ut ait Paulus, ea Deus sit, ob illam precedentem applicationem physicam
et formalem Augustinus dicit solum Deum operari. Verum hoc patet Dominicae non minus
precis et aperte contra meos Aug. et Petrus gravissimum et oblongum, qui ea ut Aug. Deo solum
1. sine nobis operari referunt ad primum actum voluntatis, non ad eum consequentes. Nad duplicem si
illi tenentur gratias operantes que referat ad primum actum, cooperantes, que referatur ad sequentes.
Et ut omnia ceteros in Dominicae familia, in totis cap. 16 de natura gratia interpretat. Aug. 2.
et 1. 28. p. 9. q. 4. Ad hoc solum in ipso verbi Aug. eodem cap. 17 de lib. refelli potest sine
interpretatione, Nad si ait. Cum autem enim ^{ipse} velimus operari incipient, qui voluntibus cooperatur
proficiens. Et infra. Ut velimus sine nobis operari ad aut volumus et sic volumus ut faciamus
nobiscum cooperari. Ex quibus certum est ^{longe alienari ab} Augustini sententia, ut dicit Solum Dei, qui quod
physicae huius applicationis et promotionem exigentiam, et Augustinum loqui de tanac, Deo solum
operari in genere causa mentali voluntatis allicientis? In quo genere causa, ut videtur magis
apparet, diversis modo operari voluntas respectu primi actus, et respectu sequentium, que
fit, ut Deus ipse respectu eorum diversis modo operetur. Nad respectu aliorum primi nullis modo
voluntas ipsa alliciat excitat, et ut in loquar, vocat, que prout elicitur primum actum; sed Deus
solum hoc potest sanari inspirationibus et excitando voluntas, quare in hoc que sibi Deus subicitur
primum actus, ut in actibus sequentibus ipse se excitat et movet ad opus voluntatis. In actibus
et consilij a prima illa voluntate fluentibus, quare in illo genere non est solum Deus, sed us-
litas ad Deo actus elicit congruentes. que dicit de Aug. sua opinio declaravit Bellar-
ming sacri in Aug. versatus 1. p. de gratia lib. 1. c. 1. et Greg. de Valentia 1. 2. in the-
dip. 2. 3. p. 10. v. Nec dicendum solum cap. 16 de natura gratia.

Restat nunc ut explicetur clausula locus ille in Chastribus cap. 32, quo firmiter meo iudicio
de physica applicatione confirmari putant Pres Dominici. Nad quia ibi dicit Aug. ^{non} non recte
explicari illud Pauli non est volens si dicatur non est solus volens, sed in recte. Nullo mo-
do est volens. Nad aliter (inquit ille) si recte est quod interpretatio potest e conno dici, non est
Dei misericordis, recte est interpretatio non est solus Dei misericordis, recte, quod in (inquit Aug. ^{non})
nullus cables dicere audebit. Tum etiam quia Augustinus sibi verbi conclusio que dixerat.
Restat ut propterea dicit intelligatur non volens, ut non Deo deus. Ex qua clausula inferunt Pres
Dominici, quod volens in illo opere nulla parte habet, ac nihil operatur, nisi quod applicatione
illa physice applicatur a Deo. Verum ut Augustini meas facilius percipatur.

1. ut certum ponendum est Aug. ^{non} in capite non excludit voluntate huius a reg. iustificat.,
quod ^{certum est} patet ex illis verbi eundem capite. Cum procul dubio si homo eius actus sit, non prout videtur
perare diligere nisi velit, nec quere ad palma signa vocat, nisi ad palma accurrat. Et ^{non}
causam statim inferat, nisi quia ex sua voluntate a Deo preparatur, videlicet preparationem
que preparationem ubi ponit Aug. ^{non} ut patet in locis illis, et precipue epist. 107. Acti
explicat huius doctrine Augustinus in explicatione illius testimonij ad gratia dicit preparat.
et veneratione confugiendus, ac nihil derogandum esse proprio in operandi nostra voluntate.

2. Ponendum est Aug. ^{non} in capite disputationis insistentis contra quosdam, qui prout vide-
re licet in epist. Galatij, et Prospero ad Augustinum, que sibi ex lib. Augustini de predestinatione et lib. duo
anerebant, primum, ut recte, iustificat. negotia pendere et a voluntate huius que vult sanari, et a gratia
iustificationis, et remissionis que sanatur, ^{videtur} solum, et penitus gratia iustificationis sanantem

est tunc opus, ^{non est tunc opus}
 est quidem gratia et donum Dei, sed voluntate amicitiae consequenter ^{non est tunc opus}
 hominibus ^{manus} viribus naturae. et ^{proprietate} colligitur ab Aug. ^{cap. 2 ad finem} cap. 2 ad finem cap. 2. de praedest. ^{cap. 2}
 ibi. Volens autem se quis esse quod credit quasi componit homo cum Deo ut parvi fidei tibi videatur, neque illi parvis
 relinquat. si quidem in eodem pacto pariter, et sic dicitur ep. praedicta et. inquit, de utilitate sanandi,
 et de prima fide. Denique amicitiae ^{voluntate} voluntate meriti gratia ipsa iustificationis, ut
 constat ex verbis istis. Et merito quo voluerint, et crediderint. lo. citat, et ca. Aug. l. 4 cap. 6.
 commendat epistolam Pelagij. ex quo ostendit conclusit meritum in opere a libero arbitrio, et sic
 Aug. de praedest. H. cap. 2. ad principium ibi. Et merito quo coepit a nobis. Haec igitur eorum dicitur
 Aug. cap. 32. Cuiuslibet impugnantia suscipit, atque edictis ipso eius inquit scriptis propriis
 sua dignitas. haec ait. Necne quisquam gloriatur de libero arbitrio voluntatis, tamquam ab ipso in-
 cipit meritum, qui tamquam debitum reddatur premium bene operanti. Ut inquit eos impugnetur non repellit
 prima eorum propositionem, sed secundam qua Deo solum remissionis gratia tribuebantur, voluntatem
 vero sanandi solum libero arbitrio; et hanc ^{propositionem} dicit non hanc gratia sanantem, sed
 et voluntatem sanandi esse donum Dei; quod confirmat epistola Pauli ad Philipp. 2. Deus est qui
 operatur in nobis velle et ad Rom. 9. non est volens neque currenti sed miseranti Dei, quia in-
 tuitus, inquit, a Deo preparatur, nempe per vocat. ut ostendit est. Quare ^{fine} concludit quod inquit
 capitis proponeret, meritum non incipere a libero arbitrio sed a vocatione Dei quae fuerit
 liberi arbitrii, nobis largitur voluntatem sanandi, ut ad finem capiti finis declarat.

Capitulum V.

multo magis Deo tribuuntur causarum effectus. 1. ut prima causa a qua sua virtute egredi-
 et preparationem ad opus hauriunt, ut motus grauius tribuitur generant. 2. tamquam inane an-
 teo virtuti agentis, et inclinationi eiusdem, cuius actuali concursu consentiunt. et ob hanc causam
 d. 1. p. 1. q. 101 art. 5. dicitur autem sic ad cam. 2. quoniam in grauius est formalis, ad quod uere forma h. d.
 quod in se forma intrinsece amicitiae virtuti agentis. 3. ut actu influant in ^{effectum} effectum cuius causam.
 Et hi sunt tres modi quibus concurrens Deo ad opus eius in libero arbitrio, et quilibet bonum
 modum dicitur Deus applicare eam 2. ad opus, praecipue duobus modis. Et n. applicari ordinari
 causa ad opus, et sua inclinatione quaeta causa ad opus ordinatur; quae fit, ut quo pacto Deus est
 causa inclinatio causa secunda, ut etiam causa applicans. Intra alio modo recte dicitur Deus est appli-
 cari eam 2. ad opus, quod ipsa naturalis preparatio non ordinat causa ad opus, nisi ad hunc
 media ad opus requisita, ea quibus ^{preparatio} est Dei concursus, quem ^{prebet} prebet Deus, recte dicitur applicans
 ad opus eam 2. quippeque sine illo suo natura relicta non hinc virtutem operandi. Item
 usus est duplex ut causam inclinationis altera naturalis, altera libera; duplex quoque est eorum applicatio.
 Causa naturalis applicatio ^{determinat} determinat suae virtuti ad unum; non determinat licet idem sit recepta ad unum.
 nat. agentis, ratione in cuius fundamento in se ab ea distinguitur, ad ^{determinat} determinat patet inclinationis naturalis quae
 determinatio, quippe quae inordinat in agentibus libere, in hanc determinationem; et hanc distinctionem sic est
 ut de his, Aug. de diuina applicationibus loquitur l. 18.

Causa autem libera propter se si indifferens ad malum alia 'origie applicatione' non est necessaria nec cognoscitur
semper moralem, et variabilis, qua ~~indifferens~~ ea salua libertate, et indifferencia ad opus applicat.
Sic ut moralis applicatio dubij modis fieri potest. Aliter, rationibus et inspirati^o quibusdam d. 28. in Doctrina
applicatio voluntate ad prima^m actionem ^{causam} excitando cogitat. et affertur quibusdam indeliberatis, ^{et magis} deinde ipse
voluntas per ^{eadem} ^{causam} se applicat ad sequens; nam ^{in intentione} finis utilitas movet ^{ad eligenda} eligenda
media. et sic est quintus modus applicationis. Aliter ^{per habitus} habitibus, qui ^{delectantur} delectantur, determinat, et appli-
cat voluntate ad opus cum libertate est, quia habitibus utimur ad libitum. quod si hi habitus sunt libe-
ris acquisiti, ad voluntatem, ut finis ^{esset} ^{proprie} causa hanc habitus, eos aguntur tibi. nam indubium
comparavit, ita ipsa met ^{ipsa} ^{habitibus} ^{delectantur} ^{ad opus} applicati. Ne si habitus sunt infusi a
Deo, et Deus est causa peculiaris ut, peculiariter ^{ad} ^{opus} ^{applicandi} ^{ipsi} ^{habitibus}
et hic est 6. modus applicationis. Hic potius facile capietur aliquos ^{locos} ⁱⁿ ^{quibus} ^{d. 28.}
1. ^{per} ^{habitus} ^{habitus} ^{applicat} ^{docere} ^{concordat}

1. 1. q. 105 art. 4. sed non urget. nam ibi ^{committere} ^{habitus} ^{habitus} ^{d. 28.} ^{duos} ^{modos} ^{quibus} ^{Deus}
moveret voluntatem; aliter, ut obicitur, quod hic non est ad rem, aliter, ut ad causam effectivam, quoniam
modus sic explicat. Similiter autem virtus volenti a solo Deo causatur et saltem ratio
moveret voluntatem non autem dicitur. quare ratio movendo, et ita applicatio a nobis potest. 1. 1. q. 105.
et fortasse hoc dicitur movere rationem hinc per 2. q. 9. art. 7. Deus movet voluntatem ⁱⁿ ^{causa} ^{effectiva}
unum ⁱⁿ ^{motu} ^{ad} ^{universalitatem} ^{obvultum}, quod est bonum.

2. locus est ead. q. 105. art. 5. ibi. Sequitur quod Deus in d. 28. in fine operatur. Et in fine Operationes
naturam Deo tribuuntur, quoniam operantur in natura. Et utitur exemplo artificis qui ^{trahit} ^{motum} ^{applicat}
cat rem ad sciendum. ea quibus per ^{dominam} ^{inferni} ^{putant}, de ^{motu} ^{d. 28.} ^{est} ^{illa} ^{physica} ^{applicat}
qua Deus aliquid ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}. Sed d. 28. cum dicitur Deus operari in natura
interius dicitur in ^{motu} ^{operantur} ^{causa} ^{naturae}. quod vero utatur esse
per artificem, qui aliquid ^{per} ^{formam} ^{reducit} ^{applicat} ⁱⁿ ^{instrumentum}. ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}.
ut, ut ^{Deo} ^{tribuat} ^{eandem} ^{modum} ^{applicat}. Super eo ^{est} ^{obicitur} ^{Deo} ^{est} ^{causa} ^{virtute}
actionis et effectus est 2. quare in ^{triplici} ^{gratia} ^{1. in} ^{gratia} ^{causa} ^{formalis}. 2. est effectus, ut per formam
que est ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}. 3. in ^{gratia} ^{causa} ^{formalis}, ut intrinsece ^{amplius} ^{est} ^{de} ^{se} ^{operatur}
in ^{causa} ^{secunda}, et ob ^{duos} ^{modos}, quos supra in ^{causa} ^{secunda} ^{applicat}, Deus dicitur operari in ^{causa} ^{secunda}. 1.
operari ipsa operatione causae secunda. Porro exemplo artificis ^{est} ^{probatum} ^{unde} ^{Deus} ^{vera} ^{est} ^{causa} ^{effectiva}
et ^{causa} ^{secunda}, ut ^{ipse} ^{conserveret} ^{virtutem} ^{agentis}. ^{si} ^{non} ^{est}. 3. Considerandum est quod Deus movet
Proprietate ^{motus} ^{operantur} ^{ad} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}, quam applicando formas et virtutes
rem ad operationem, sicut etiam artifex applicat ^{rem} ^{ad} ^{sciendum}, qui tamen intrinsece formam non
tribuit; sed etiam dat formam creature agentibus, et eas tenet in esse. Neque sicut Deus movet rem ad ope-
randum, et vero est causa effectiva omnium eorum; nam si artifex etiam si formam non tribuit instrumentum ^{per} ^{se}
ratione ^{causa} ^{secunda} ^{applicat}. ^{unde} ^{dicitur} ^{causa}; quare magis Deus qui est virtus agentis, et cum
in ^{causa} ^{secunda} ^{conserveret}. Quare ^{propositum} ^{si} ⁱⁿ ^{haec} ^{dicitur}. ^{concludens} ^{addit}. Unde non solum est causa actionis
in ^{causa} ^{secunda} ^{dat} ^{formam} ^{quae} ^{est} ^{principium} ^{actionis}, sed etiam tunc ^{est} ^{causa} ^{effectiva}. quod hic de ^{per} ^{se} ^{applicat} ^{probatum}.

Sed in ^{causa} ^{secunda}. Verbum illud ^{est} ^{ad} ^{sciendum} ^{sed} ^{non} ^{est} ^{causa} ^{effectiva} ^{sed} ^{est} ^{causa} ^{effectiva} ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}
ibi aliquid includens, non est ^{causa} ^{effectiva} ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda} ^{sed} ^{est} ^{causa} ^{effectiva} ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}
licet ^{est} ^{causa} ^{effectiva}; sed rationem includit ^{motus} ^{operantur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda} ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda} ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}
sui ^{magis} ^{trahit} ^{eius} ^{effectus} ^{quos} ^{fuit} ^{causa}

3. locus est 3. q. 9. cap. 70. ibi. In quibus superior agit dat virtutem ipsam inferiori ^{et} ^{agit}
per ^{quam} ^{agit} ^{et} ^{conserveret} ^{eam} ^{aut} ^{etiam} ^{applicat} ^{ad} ^{agentis} ^{sicut} ^{artifex} ^{applicat} ^{instrumentum}.
hoc ^{est} ^{dominus} ^{naturae} ^{ad} ^{trahit} ^{trahit}, ^{unde} ^{est} ^{causa} ^{effectiva} ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda} ^{per} ^{se} ^{operatur} ⁱⁿ ^{causa} ^{secunda}

magis aliqd inclu-
dit.

docet omni effectui naturalis agentis esse a Deo, neque esse absurdum si idem effectus a duobus agentibus
 subordinatis producat, ut a suo superiori agentis potest esse inferiori. ^{ubi hoc ratio a ratione} ~~et hoc non videtur arguere~~ ~~formam~~.
 Quod autem inferioris pendet

[Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly a header or title.]

[The main body of the page contains several paragraphs of extremely faint, illegible handwriting. The text is too light to be transcribed accurately.]

[Faint, illegible handwritten text in a single column on the left side of the page, possibly a list or a series of notes.]

[Faint, illegible handwritten text in a single column on the right side of the page, possibly a list or a series of notes.]

